

RECULLS D'HISTÒRIA. I: DEVOCIÓ I "TOSTADA". II: LA IMATGE DE LA MARE DE DéU DEL CARME DEL NOSTRE CAMBRIL DE BARCELONA*

Gabriel BELTRAN

I. DEVOCIÓ I "TOSTADA"

Fullejant sermons del P. Antoni del Cor de Santa Teresa (1727-1805), religiós de la província, he trobat tot un munt de poesies que no tenen res a veure amb les seves prèdiques, però molt lligades amb les comunitats, sobretot de monges, que visitava i on sovint sermonejava.

Les dues "mostres" que transcriu ens recorden els monestirs de Lleida i de Mataró. Al Segre cantant a santa Gertrudis. Per cert que a la comunitat lleidatana hi ha hagut dues "Gertrudis": Gertrudis de l'Infant Jesús (professa de Reus, 10.IX.1661, i fundadora de Lleida) i Gertrudis de la Concepció (professa del 23.IV.1691). Si aquesta "singular devota" no és cap de les dues, haurem d'esperar altres informacions per conèixer-la.

Al Maresme sabem qui era la "madre Josefa María" i "Conejares". Perquè el 26 de novembre del 1772 va fer la seva professió la germana Maria Josefa de la Santíssima Trinitat, filla d'en Josep Ruíz de Conejares, "visitador de las reales rendas" de Mataró, i de n'Anna d'Ixart.

Tot això vol dir que el P. Antoni del Cor de Santa Teresa era un carmelita descalç amb un gran sentit de la vida. Sabia copsar les "devocions" i els obsequis de les seves germanes, contemplatives com eren. Una germanor ben "teresiana" que sempre duu a la bona entesa, i sap acceptar els germans tal com son.

A. *Lleida. Coblas a la seráfica virgen y mística doctora santa Gertrudis*

Gertrudis de Dios amada
hechizo de corazones
vuestras raras perfecciones
cantaré, madre estimada.

En la edad de siete años
en los claustros os entráis
y el mundo renunciáis
rica ya de desengaños.

Los ojos en el bautismo
fijáis en un crucifijo,
de cuya acción colijo
seréis de un amor abismo.

* [Publicat a *Butlletí informatiu. Carmelites Descalços de Catalunya i Mallorca*, 42 (abril 1985), pp. 34-36]

Con la luz de profecía
vuestra mente se ilustró
por esto os suplico yo
me iluminéis, madre mía.

Un apostólico celo
ardió en vuestro corazón,
procurando con tesón
conducir almas al cielo.

Jesús en forma de Niño
moró en vuestro corazón
y le fue dulce mansión
por vuestro grande cariño.

En esta arca tan pura
dijo Jesús me hallaréis
y por él recibiréis
la más segura ventura.

Cualquiera que confiado
a vos, santa, se encomienda
de su vida logra enmienda
y se halla muy mejorado.

En la hora de vuestra muerte
tenéis a María al lado,
junto con Juan el amado,
ay, madre, que feliz suerte!

Y aún nuestro Salvador
os regalaba cantando,
dulces voces entonando,
oh qué fineza, qué amor!

Os recibe dentro el pecho
al instante que espiráis
qué suave descansáis
en tan soberano lecho!

Mi madre, guía y consuelo
haced de mi piedad,
para que en la eternidad
nos veamos en el cielo.

Cantábalas una religiosa carmelita descalza del convento de este de Lérida, singular devota
de esta gloriosísima Santa.

B. Mataró. En alabanza y agradecimiento de una “tostada” muy buena que se regaló a un religioso

Digno es de agradecimiento
este alimento sin par

y le puedo asegurar
que es digno de agradecimiento.

Es cierto, es muy singular
este alimento sabroso.
No haré yo del melindroso
en quererlo aceptar.

Ya se ve la bizarría,
otra vez manifestada,
de la nuestra, en Cristo amada,
madre Josefa María.

Si la Tostada ojeares
dirás con mucha razón
sin duda será algún don
de alguno de Conejares.

Tostada tan regalada,
tan sabrosa y pectoral,
con aplauso universal
merece ser celebrada.

Quién tal Tostada compone
de ser muy agradecidos
y a sus órdenes rendidos
gran obligación nos pone.

Esta tan noble Tostada,
es tan dulce y tan sabrosa,
que me parece ser cosa
del alto cielo bajada.

Aquí, Hermano, hay una
que pide un poco de pan
para sufrir el afán
de tan prolongado ayuno.

(O bien de otro modo):

Aquí, Hermana, hay uno
que pide por caridad,
confiado en su bondad,
un poco de desayuno.

LA IMATGE DE LA MARE DE DÉU DEL CARMEL NOSTRE CAMBRIL DE BARCELONA

Ara que sembla que hi ha una mica de febre per les nostres obres d'art (si més no l'última visita pastoral ho recomanava en tots els sentits), vull transcriure algunes dades sobre la imatge del Carme del cambril de l'església de Barcelona. Particularment de la primera imatge que va haver-hi fins l'any 1936. Perquè la que tenim ara és de 1939.

Ja sabeu que la nostra església barcelonina es va construir entre 1913 i 1921. De fet fou inaugurada el 21 de gener del 1921. Doncs bé, ací teniu un document important per a la història de la nostra imatge.

Los infrascritos consortes: D. Eugenio Duran Borrell y Da. Francisca Funosas Llussó, habiendo encargado al artista escultor D. Rafael Atché la confección de una imagen de nuestra Señora del Carmen de tamaño un poco más del natural, tallada en madera de cedro primorosamente decorada. Y cumplido por dicho Señor tal encargo, los Sres. arriba expresados, hacen solemne donación de la referida Virgen del Carmen a la Reverenda Comunidad de Padres Carmelitas Descalzos, para que presida el nuevo templo, Santuario del Carmen, que los antedichos Padres han construido en la calle Argüelles, nº. 422 (Gran Vía Diagonal) de la presente ciudad, los cuales aceptan gustosamente dicha donación, representados por su reverendo padre prior fray Rafael del Niño Jesús.

Y para que conste firmamos juntos con dicho padre prior la presente acta en Barcelona, a 4 de enero de 1921.

Fr. Rafael B. del Niño Jesús, E. Duran, Franca. Funosas.

El document és oficial, i fins i tot original, i amb paper de l'Estat: B. O. 865, 487. "Timbre del Estado" (Arxiu conventual, s. c.).

Les referències són força interessants. Sobretot fa goig que hi sigui present l'inspirador artístic del nostre Santuari, el P. Rafael.

L'escultor, Rafael Atché i Farré, nat i mort a Barcelona, (1854-1923), no era un qual-sevol. "Deixeble de l'Escola de Llotja i dels Vallmitjana, a Barcelona. Típic representant de l'escultura anecdòtica vuitcentista aplicada a l'arquitectura; treballà a la cascada del Parc de la Ciutadella, a l'Hospital Clínic, al Palau de Justícia, a la façana de la Catedral de Barcelona. La seva obra més famosa és l'estàtua de Cristòfor Colom (1883) del monument del portal de la Pau de Barcelona. Treballà també per a Madrid i Amèrica del Sud" (*Gran Encyclopèdia Catalana*).

Aquesta obra d'art, però, la vam perdre a la guerra civil. L'església va ser cremada el 20 de juliol del 1936.

Això fa que la imatge que ara tenim al cambril, per molt que s'hi assembli, no sigui la mateixa. Un altre dia potser en parlarem. Mentrestant sapigueu que la nostra comunitat va pagar 10.000 pessetes per la nova imatge al Sr. Vila, del mes de setembre del 1939 al juny del 1940. Perquè es va fer als tallers d'en Josep Vila i Rafel, de Barcelona (*Almanaque Carmelitano Teresiano*, 1941, i *Libro de Entradas y Salidas de la Comunidad de Barcelona*, 1939, pp. 17-37).

Barcelona, 15.III.85.